

Halkara Zenanlar günü: Bir aýlap dowam eden gün

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Halkara Zenanlar günü: Bir aýlap dowam eden gün HALKARA ZENANLAR GÜNI: BIR AÝLAP DOWAM EDEN GÜN



Zenan meselesiniň üstünde ählitaraplaýyn durlan günü bütin dünýäniň Halkara Zenanlar gününü bellemekden el çekjek günü bolar.

Gürrüň aýal-gyzlar barada bolangoň, çaga dogurmak wagta-da täsirini ýetirýär.

Sowalymy anyk we gysga görnüşde bereýin:

– Arap zenanlarynyň statusynda öñe gidişlik göze ilýärmi? Arap sosial-medeni sistemasy zenanlarynyň statusynda, oýnaýan rolunda we hak-hukuklarynda emele gelen üýtgesmeleri näderejede oňlady.

Icie rasionallaşan oñyn çemeleşmeli bu sowaly berenimde ýeke arap aýalynyň ýokdugyny, gaýtam tersine, arap aýallarynyň bardygyny we arap ýurtlaryndaky aýal-gyzlarynyň ýagdaýlarynda kada-kanunlar, hak-hukuklary we jemgyyetde oýnaýan rollary taýdan tapawutlylyklar bardygyny doly bilýaris.

Emma şertlerdäki baglansykyly tapawutlylyklar ähli arap we yslam dünýäsindäki barça arap aýal-gyzlarynyň statuslarynda kwalifikasion üýtgesmä shaýat bolunandygy hakykatyny üýtgedip bilmez.

Munuň özi özbaşyna oñyn hakykat bolup, üstünde durulmaga we

bir zatlar ýazylmaga mynasyp. Çünkü bu dürli-dürlü çaltlyklarda-da bolsa, ýakynlaşyp gelýän esasy hereketiň buşlukçysydyr.

Elbetde, ýurtlarymyzda heniz birgiden problema çözgüt tapylmaýandygyny inkär edip bolmaz.

Netijede, zenan işçiler şindizem iş üstünde bolup geçýän heläkçiliklerde aradan çykýar. Birnäçe ýurtda erkekler we aýallara berilýän hak-heşdekler deň däldigine galýar.

Jemgyýetlerimizde şindizem sögüncdir urgynyň aşagynda ýasaýan aýallar we gyz çagajyklar bar. Bularyň sany barha artyp barýar we muny bassyr-bussyr etmän aýtmagyň hiç hili aýby ýok.

Arap dünýäsinde okap-ýazyp bilmeklik erkeklerden has beter aýal-gyzlara zyýan berýär.

Kämilllik ýaşyna ýetmäňka durmuşa çykarmak we inkär edip bolmajak başga-da birnäçe ýaramaz faktor bar.

Şol sanda, jemgyýetlerimizde aýal-gyzlar bilen baglanyşykly her ýaramaz faktory aç-açan agzamagyň ösdüriji, gowulandyryjy we tankydy taraplarynyň bardygyna ynanýarys.

Çünkü faktoryň we ýagdaýyň kesgitlnmegi tapawutlylyk derejesindäki ösüşiň subutnamasydyr.

Şumat ýaramaz hasaplaýan we nägilelik bildirýän zadymyz miras alynan medeni sistemamyz nukdaýnazaryndan oñyn zatdyr.

Şonuň üçin aç-açan we gönümel görnüşde meseläniň kesgitlenmegi çözgüdiň ýarsydyr.

Umuman alanda ýokary gatlaklaryň we halkara jemgyýetçiliginiň gözüne ilip ugran anyk bir zat bar: hazır arap ýurtlaryndaky aýal-gyzlaryň peýdasyna ýetilen sepgitler möhüm we üns berilmäge mynasyp derejä çykdy.

Munuň özi ýoluň kesgitlenendigini we aýal-gyz meselesiniň hukuk, kanuny we ykdysady taýdan üstünde durulmalydygyny görkezýän kararlylygyň dogry ýoldadygyny görkezýär. Oñyn hasap edilmeli zat üýtgesmäniň jemgyýetlerimizdäki elitalardan çykmagydyr.

Arap ýurtlarynyň garaşsyzlyk alan wagtyndan bări häzire čenli aýal-gyzlara bilim berlişi boýunça ýetilen sepgitler aýal-gyz meselesinde jemgyýetçilik üýtgesmäniň üpjün edilmegine köp derejede goşant goşan kwalifikasion öwrülişikler bilen

soňlanypdyr.

Has anyk aýdanda, aýal-gyzlaryň öz statuslaryny üýtgetmek ugrundaky görüşleri şeýle bir ähmiýetleri welin, ýetilen sepgitler üçin aladalanmagyň geregi ýok. Beýleki bir ýandan häzir dünýä yqlan edilmedik ýaryşyň içinde. Jynsy diskriminasiýa ýol bermezlik babatda iň öñe giden ýurt aýal-gyzlary we gyz çagajyklary maddy taýdan güýçlendirmegi we urup-ýençmelere garşıy göstermegi goldaýan halkara haýyr-sahawat guramalarynyň goldawyna iň mynasyp we kanuny kapitalyna öwrüldi.

Başgaça aýdanda, aýal-gyzlaryň statusynyň gowulandyrylmagy we olaryň jemgyýetçilik aktýorlary hökmünde bir zatlary başarmagyna päsgel berýän meseleleriň üstünde durmak boýunça öñe gidilmegi BMG-nyň 2030-njy ýyla çenli dowam etdirip boljak Ösus meýilnamasynda bellenen kriteriyalaryň arasynda ýer alýar.

0ňyn jemgyýetçilik üýtgeşmesiniň bolup geçýändigi we munuň gündogaryndan günbataryna çenli külli arap dünýäsinde amala aşýandygy hakykat.

Munuň özi kwalifikasion üýtgeşmäniň amala aşmaga başlandygyny we syýasat bilen meşgullanmagyň erkekleriň monopoliyasynda bolmagynyň yzyndan arap aýal-gyzlarynyň karar kabul etme pozisiýalaryna syýasy gatnaşyklaryň artmagy-da dahillylykda görkezijileriň sanlaýyn we ölçäp boljakdygyny görkezýär. Şeýle bolandoň, Halkara Zenanlar gündünde hakyatlary bukman arap zenanlarynyň statuslarynyň ýokarlanandygyny, islendik zat babatda özi karara gelip bilyändigini we galanynyň erk-erada hem-de göreş tejribesini talap edýän medeni göreş we jemgyýetçilik praktikasy bilen baglanyşyklydygyny aýdyp bolar. Halkara Zenanlar gündünde bulguryň doly tarapyny övmeyi ihmäl etmezken, şol bir wagtyň özünde şu günü pursat peýläp, üýtgeşme ýoluna, hususanam ykdysady ugurda şindizem batyrgaýlyk bilen dyrjaşmak gerekdigini boýun alýarys. Munuň özi ýurtlarymyzyň ýüzbe-ýüz bolan iň uly bökdençligi. Şuny ýeňip geçenimizde üýtgeşmelerde ýokary çaltlyk bolup geçer.

Zenan meselesiniň üstünde ählitaraplaýyn durlan günü bütin

dünýäniň Halkara Zenanlar gününü bellemekden el çekjek günü bolar. Munuň iň gowy delili erkeklerdir: Dünýä, heý, Erkekler gününü belleýärmi?



Emel MUSA,
Tunisli ýazyjy, şahyra.
Şenbe, 04.03.2023 ý. Publisistika